

TRETTONDE SÖNDAGEN EFTER TRINITATIS

DOMINICA TRIDECIMA

Text Matt 5:43–6:4. Predikan av komminister Lars Borgström, S:t Pauli församling, Uppsala, LFS.

Jesus höll en predikan som blivit mer känd än alla andra. Ja, eftersom det var Jesus som höll predikan är den samtidigt naturligtvis den mest kända predikan som någonsin hållits alla kategorier. Jag syftar förstas på Bergspredikan, den predikan som sträcker sig genom tre kapitel av Matteusevangeliet, Matt. 5-7.

Det avsnitt ur Bergspredikan vi idag skall studera handlar om den sanna *kärleken* och den sanna kärlekens *lön*. Först något om

Den sanna kärlekens väsen

Jesus säger: ”Ni har hört att det är sagt: *Du skall älska din nästa* och hata din ovän. Jag säger er: Älska era ovänner och be för dem som förföljer er.” Det första citatet, det som Jesus säger till sina lärjungar att de har hört, ”*Du skall älska din nästa* och hata din ovän”, består av två satser. Den första satsen, ”*Du skall älska din nästa*”, är hämtad från 3 Mos. 19:18 och alltså biblisk, men den andra satsen, ”hata din ovän”, finns inte i Bibeln utan det var ett tillägg som vissa skriftlärdade hade gjort efter eget huvud. Särskilt i esseernas skrifter finner man uppmaningar att älska bröderna men hata fienderna. Esseerna var den judiska grupp som man tror bodde bl.a. i Qumran intill Döda havet och vars skrifter man sensationellt hittade 1947.

Bland fariseerna vid Jesu tid fanns det också en utbredd felaktig föreställning om hur den första satsen, att älska sin nästa, skulle uppfattas. Många menade att endast de judiska landsmännen inkluderades i budet om nästankärlek. Men då hamnade man på kollisionkurs med bl.a. 3 Mos. 19:34, där det står: ”*Främlingen som bor ibland er skall räknas som infödd hos er. Du skall älska honom som dig själv. Ni har ju själva varit främlingar i Egyptens land. Jag är HERREN, er Gud.*” Det är mot bakgrund av denna diskussion som den laglärdade - han som på sin fråga hur man skall ärva evigt liv av Jesus hade fått svaret att han skulle älska Gud av hela sitt hjärta, av hela sin själ o.s.v. och sin nästa som sig själv - hade frågat: ”*Vem är då min nästa?*” (Luk. 10:29). Som svar på den frågan berättade Jesus liknelsen om den barmhärtige samariern. Bland allt annat som den liknelsen vill lära oss ligger också den sanningen att kärleken inte sätter gränser vid nationell eller etnisk tillhörighet.

Budet om nästankärlek innefattar alltså enligt både Gamla testamentet och Jesu direkta ord i Nya testamentet människor av olika nationalitet och religion, eftersom samariterna inte hade bevarat tron på Abrahams, Isaks och Jakobs Gud, i alla fall inte oförvanskad. Men hur är det då med fienderna, de direkta ovännerna, de som särskilt esseerna uppmuntrat till hat emot?

Jesus säger nu i Bergspredikan: ”*Jag säger er: Älska era ovänner och be för dem som förföljer er*” (Matt. 5:44). Detta är oerhört starka ord! Är det möjligt att älska den som förföljer en, t.o.m. den som vill döda en? Det är omöjligt. Det är verkligen omöjligt för oss människor att göra detta, eftersom det ligger helt utanför den mänskliga naturens makt. Men den gudomliga kärleken älskar också fienderna. Det är tack vare denna beskaffenhet hos den gudomliga kärleken som vi kan bli frälsta. Av naturen är vi ju vredens barn (Ef. 2:3), fiender till Gud. Men om den gudomliga kärleken heter det, att ”*medan vi var Guds fiender, blev (vi) försonade med Gud genom hans Sons död*” (Rom. 5:10). Ja, under själva höjdpunkten av frälsningsverket, då Jesus hängde fastspikat på korset och blodet

rann utmed Hans sidor, visade sig den gudomliga kärleken, då Han sade: ”Fader, förlåt dem, ty de vet inte vad de gör” (Luk. 23:34).

Jesus förbannade inte sina fiender, kastade inte ut hatiska ord emot dem, utan gick t.o.m. frivilligt i döden för just dem som med hädiska ord hånade Honom. Den sanna kärleken, den gudomliga kärleken är sådan till sin natur att den är självgivande. Den älskar inte endast det höga, sköna och älskansvärda, utan sträcker sig nedåt mot syndare som egentligen endast är värda fördömelse, sådana som du och jag.

Men det är inte bara Gud som älskar med denna kärlek. I Romarbrevet skriver Paulus att genom tron har ”Guds kärlek” blivit ”ingjuten i våra hjärtan” (Rom. 5:5). Därför är det möjligt också för oss kristna att älska våra fiender. Detta visade sig t.ex. i Stefanus martyrdöd. Hans sista ord här i livet gällde dem som i ursinne slungade stenar mot honom. Orden från den döende Stefanus löd: ”Herre, ställ dem inte till svars för denna synd” (Apg.7:60).

Vi som är kristna skall ta Gud själv som vårt föredöme i vår kärlek till vår nästa. Inte bara de goda utan även de onda, inte bara vännerna utan också fienderna skall älskas. Jesus säger om sin himmelske Fader: ”Han låter sin sol gå upp över onda och goda och låter det regna över rättfärdiga och orättfärdiga.” Även vi skall älska utan åtskillnad. Då är vi vår himmelske Faders barn.

Jesus säger idag, som avslutande ord av predikotexten, till oss som skall gälla för kristna, till oss som har fått den gudomliga kärleken ingjuten i våra hjärtan: ”*Var alltså fullkomliga, såsom er Fader i Himmelen är fullkomlig.*” Kärleken är lagens uppfyllelse (Rom. 13:10) och om vi älskar som Jesus gjorde då Han hängde på korset är vi fullkomliga såsom vår Fader i Himmelen är fullkomlig, såsom Gud själv är fullkomlig.

Den sanna kärlekens lön

Jesus undervisar oss idag också om goda gärningar, om allmosegivande. Vi skall akta oss för att göra sådant för att synas av människor. De som blåste i trumpet då de gav sina allmosor hävdade naturligtvis att de signalerade offentligt endast därför att de fattiga skulle veta att det nu var dags och var någonstans de skulle infinna sig för att få sina gåvor. Men Jesus genomskådade detta och förstod att de blåste i trumpet mest för att visa upp sig själva och sin givmildhet.

I stället för att vara måna om att synas vid vårt allmosegivande, eller överhuvudtaget då vi utför goda gärningar, skall vi göra allt detta i det fördolda. Inte ens den vänstra handen skall veta vad den högra gör. Vad menas med den vänstra handen? Det tycks som att Jesus menar att inte ens de människor som är oss allra närmast, så nära som vår vänstra hand, skall känna till vår välgörenhet. Men den vänstra handen är dessutom en del av oss själva, vilket torde betyda att inte ens vi själva skall fästa alltför stort avseende vid de goda gärningar vi gör.

Det finns två olika slags löner att få för goda gärningar. Dels finns det en lön som hycklarna får för de gärningar som de utför. Jesus säger ju de ”har fått ut sin lön”. Detta innebär två saker: För det första att de får den lön de eftersträvar, *sin* lön. De vill bli berömda av människor och det är just vad de blir, d.v.s. de vinner fåfänglig ära. Men för det andra innebär Jesu ord att de ”har fått ut sin lön” att de inte har någonting mer att vänta, de *har* fått sin lön. De har fått ut sitt allt här och nu, någon framtida belöning bortom död och grav finns inte. De har redan ”fått sin lön”, eftersom deras belöning, som berömmande människor räcker dem, inte varar länge, högst fram till döden.

Den andra typen av belöning är den som de får som ger i det fördolda. Dem skall den himmelske Fadern, som ser i det fördolda, belöna. Denna belöning är mycket bättre än den som hycklarna får. Guds belöning skänker verklig välsignelse i detta livet men framför allt i evigheten. Jesus säger om den som bjuder in fattiga och krymplingar, lama och blinda till fest: ”*Salig är du då, eftersom de inte kan ge dig något tillbaka. Du skall få din lön vid de rättfärdigas uppståndelse*” (Luk. 14:14).

Vi måste dock alltid komma ihåg att det är fråga om en nådelön, något som Gud ger endast därför att Han är så god. Skulle vi få vad vi verkligen förtjänade skulle vi endast bestraffas. Inte ens de allra bästa av våra gärningar är obesmittade av synd. Det är endast för Jesu skull, för Hans

renande blods skull, som våra gärningar kan hålla måttet inför Gud och t.o.m. bli belönade. Den som propsar på lön utifrån sina gärningar kommer, som liknelsen om vingårdsarbetarnas lön visar, att ”bli sist i Guds rike” (Matt. 20:19), d.v.s. hamna utanför och gå miste om den eviga saligheten. Kristen, ett Guds barn, blir man ju genom tron på den helt oförskyllda nåden. Om man nu fordrar lön p.g.a. sina gärningar visar detta att man avfallit från den frälsande tron.

Två saker avhåller Guds barn från att kräva lön för sina gärningar: För det första inser man ju att alla ens gärningar, också de bästa, är bemängda med synd och kräver Guds förlåtelse för att de inte skall leda till fördömmelse. För det andra är det ju *”Guds kärlek som är ingjuten i våra hjärtan”* som är orsaken till våra goda gärningar. När Gud belönar den kristnes goda gärningar kröner Han endast därmed sitt eget nådefulla verk i den kristnes hjärta.

Vad blir det då fråga om för lön i evighetens värld? Saligheten är en och densamma för alla Guds barn, men liksom det finns olika grader av pinor i helvetet finns det olika grader av härlighet i Himmelen. Paulus säger med tanke på givmildhet: *”Den som sår sparsamt skall skörda sparsamt, och den som sår rikligt skall skörda rikligt”* (2 Kor. 9:6). Och i Daniels bok står det om dem som ivrigt spritt den kristna tron: *”De förståndiga skall då lysa som himlavalvets ljus, och de som har fört många till rättfärdighet, som stjärnor, alltid och för evigt”* (Dan. 12:3).

Vi har nu talat om den sanna kärleken, om dess natur och om dess lön. Vi skall nu ställa en avslutande fråga:

Är vi kärleksfulla?

När vi prövar oss själva om vi är så kärleksfulla som vi borde vara, om vi älskat även våra fiender som förföljer oss, om vi helt styrs av Guds kärlek som är utgjuten i våra hjärtan, om vi är *”fullkomliga såsom vår Fader i Himmelen är fullkomlig”*, då vill vi svara: *”Herre Gud, jag fattig syndig människa ber dig att förlåta mig min stora synd! Jag har inte älskat dig min Gud av hela mitt hjärta och av hela min själ och av hela min kraft och av hela mitt förstånd, och inte beller min nästa som mig själv”* (Luk. 10:27).

Jesus är, som väl är, syndares vän. Han tar emot alla som kommer till Honom, dem skall Han aldrig någonsin kasta ut (Joh. 6:37) hur syndiga de än må vara. Vill de komma till Honom, ta emot Hans förlåtelse och låta sig fostras av Honom, så tillhör de Honom. Det gäller också dig.

Amen.